

NIKAIA'DAN YENİ YAZITLAR V NEW INSCRIPTIONS FROM NICAIA (V)

HÜSEYİN SAMİ ÖZTÜRK*

Öz: Makalede 2010–2014 yılları arasında Nikaia antik kentinin teritoryumunda bulunan 14 adet yeni mezar yazıtı tanıtılmaktadır. Nikaia antik kentinin doğu teritoryumundan ele geçen tüm yazıtlar Roma İmparatorluk Çağı'na tarihlendirilmektedir. Bu yazıtlar, bölgenin kültürel zenginliğini gösteren çok sayıda *anthroponymos* isimler içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bithynia • Nikaia • Yazıt • *Anthroponymos*

Abstract: This article presents 15 new funerary inscriptions found within the territory of Nicaea, during the course of surveys conducted between 2010 and 2014. All of these inscriptions came from the area which in the Roman imperial period formed a part of the eastern territory of Nicaea. These new texts include numerous anthroponyms, which underlines the cultural richness of this region.

Keywords: Bithynia • Nicaea • Inscription • Anthroponym

2010 yılında, Nikaia antik kentinin doğu ve güney-doğusundaki egemenlik alanında tarafımızca epigrafik, tarihi ve coğrafi araştırmaları içeren bir yüzey araştırması başlatılmıştır¹. Bu çalışmaların bir sonucu olarak her yıl birçok yeni ve yayımlanmamış yazıt kayıt altına alınmaktadır. Bunun sonucu olarak Nikaia kentinin teritoryumu konusundaki bilgilerimiz de her geçen yıl artmaktadır. Ele geçen yazıtların büyük çoğunluğunu ise mezar yazıtları meydana getirmektedir. Büyük oranda kırsal kesimde yaşayan şahıslara ait olan bu mezar taşları, üzerlerine işlenen tarım aletleri ve yün sepeti gibi nesnelere ve de yazıtlarda yer alan meslek ve şahıs isimleriyle bölgenin sosyo-kültürel ve demografik yapısına dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bu vesileyle aşağıda, özelde Nikaia kenti genelinde Küçük Asya tarihi hakkındaki bilgilerimizin artmasına olanak sağlayacak yazıtlardan 14 tanesi bilim dünyasına tanıtılmaktadır.

1. Apollonios ile Eşi Tittha'nın Mezarı

Mermere yakın kireçtaşından bir mezar steli. Yan ve arka yüzler kaba bırakılmış. Yazıt *tabula ansata*

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul.
hsotrkr@yahoo.com

¹ Bölgede çalışma lisansı veren Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü / Kazı ve Araştırmalar Dairesi Başkanlığı'na ve çalışanlarına; finans desteği için Marmara Üniversitesi BAPKO'ya (Proje no. SOS-A-100413-0139); yardımlarından ötürü Bilecik İli Osmaneli Kaymakamı Edip ÇAKICI'ya; Sakarya İli Taraklı Kaymakamı Ömer YILMAZ'a; gösterdikleri dostane ilişkileri için Sakarya Arkeoloji Müze Müdürü Mürşit YAZICI ile Bilecik Arkeoloji Müzesi'nden Sanat Tarihçisi Erdal MEAN ve Arkeolog Abdurrahman AKTAŞ'a; Bilecik İli Gölpazarı İlçesi Belediye Başkanı Vedat KAZICI'ya; Bilecik İli Osmaneli İlçe Sağlık Görevlisi Serhat ÇAKMAK'a; bize rehberlik eden Araştırmacı-Gazeteci emekli öğretmen Namık CİHAN'a; özverili çalışmalarından ötürü Adem GÜNDÜZ'e (Arkeolog), Ezgi DEMİRHAN'a (MÜ Lisans, Tarih) ve Buğra ÇİZMECİOĞLU'na (MÜ Lisans, Tarih) ile tüm yöre halkına teşekkür ederim.

içine yazılmıştır. *Tabula ansata*'nın altına ise iki adet niş yapılmıştır.

Buluntu Yeri: Sakarya İli, Geyve İlçesi, Ceceler Köyü camisinin arka giriş kapısının sol tarafındaki duvarda yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Stel, caminin bahçesinde yer alan türbenin yeniden yapımı sırasında temelinden çıkartılmıştır.

Ölçüler: Y: 1,12 m.; G: 71 cm.; D: 32 cm.; HY: 0,8-2,5 cm.

Env. No.: 215.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Ἔ[τ]ους θ' Ἀπο-
 2 λώγιος Ἀσκλη[ου-]
 ς ἐαυτῶ καὶ τῆ συν-
 4 βίῳ Τίτθα ζησάση ἔ-
 τη τεσσαράκον(τα) γ'.

Çeviri:

19. yılında, Askles oğlu Apollonios (bu mezarı kendisine ve 43 yıl yaşayan eşi Tittha'ya yaptırdı).

3 EATTO lapis

4 Τίτθα: Bithynia Bölgesi'nde oldukça sık görülen *epikhorik* bir isimdir. Özlem-Aytaçlar 2010, 521, dn. 86'da bu şahıs adının Bithynia kökenli olduğunu düşünmektedir. Zgusta 1964, 1567–5 ise, bu ismin Hellençe “τίτθη” yani “sütüne” kelimesinden geldiğini öne sürmektedir. Söz konusu ismin Nikaia'da geçtiği yerlere ilişkin bibliyografik bilgi için bk. Öztürk – Kılıç Aslan 2012, 109 dn. 17. Ayrıca bk. Dönmez Öztürk 2012, 75 vd. no. 15; Öztürk – Kılıç Aslan 2012, 109 no. 15; Öztürk – Pilevneli 2012, 190 vd. no. 2.

2. Aristainetos ve Eşi Tittha ile Khreste'nin Mezarı

Kireçtaşından ve profillendirilmiş bir mezar taşının (ya da lahit kapağının) üst kısmı. Yan kısımları düzleştirilmiştir.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Osmaneli İlçesi, Hamidiye Köyü, Mezarlık Sırtı ya da bir başka adıyla Semerciler Mezarlığı Mevkii'ndeki İsmet Erguvan'ın tarlasında.

Ölçüler: Y: 27 cm.; G: 1,30 cm.; D: 72 cm.; HY: 1,9-3 cm.

Env. No.: 179.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I.–II. yüzyıl.

- Χρήστος Ἀρισταίνετου Ἀρισταίνετω, πατρί, τὸ μνημεῖον κα-
 2 τεσκεύασεν ἠΐσαντι ἔτη ο' ^{vv} καὶ Τίτθα τῆ μητρὶ ζησά-
 σῃ ἔτη ^v με' ^{vv} καὶ Χρήστῃ, τῆ ἑαυτοῦ γυναικί, ζησά-
 4 σῃ ἔτη ^{vv} ιε'.

Çeviri:

*Aristainetos oğlu Khrestos bu mezarı 70 yıl yaşayan babası
 Aristainetos'a ve 45 yıl yaşayan annesi Tittha ile 15 yıl yaşayan
 eşi Khreste'ye yaptırdı.*

1 Τίτθα adı hakkında ayrıntılı bilgi için bk. 1 numaralı yazıt.

3. Ariston ile Lala'nın Mezarı

Mermeri andıran kireçtaşından yapılmış bir mezar steli. Yan ve arka yüzler düzleştirilmiştir. Yazıt *tabula ansata* içinde bulunmaktadır. *Tabula ansata*'nın altına bir niş; üst kısmına ise bir alınlık motifi işlenmiştir. Alınlığın ortasında *tympanum* köşelerinde ise akroter yer almaktadır.

Buluntu Yeri: Sakarya İli, Geyve İlçesi, Ceceler Köyü camisinin arka giriş kapısının sağ tarafındaki duvarda yapı malzemesi olarak kullanılmış. Stel köyün yakınındaki bir tarladan çıkartılmıştır.

Ölçüler: Y: 1,41 m.; G: 61,4 cm.; D: 40 cm.; HY: 1,8-2,2 cm.

Env. No.: 214.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: -.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Σούσας Ἀρίστω-
 2 νος ἀνέστησεν ^{vv}
 τῷ <ε>αυτοῦ υἱῷ Ἀρίστω-
 4 ι ἠΐσαντι ἔτη' λε' καὶ τῆ σ-
 υνβίῳ αὐτοῦ Λάλα ζῆσ-
 6 {σ}άσῃ ἔτη ^{vvv} κγ'.

Çeviri:

Ariston oğlu Sousas (bu mezarı), 35 yıl yaşayan oğlu Ariston ile 23 yıl yaşayan eşi Lala'ya yaptırdı.

3 HAYTOY lapis | 5 v.d. ΖΗΣΣΑΣΗ lapis.

5 Λάλα adı daha önce Nikaia'dan bilinmektedir (bk. Çokbankir 2010, 333 vd. no. 9). Lala adının Bithynia Bölgesi başta olmak üzere, Küçük Asya'da görüldüğü yerler için ayrıca bk. LGPN VA s.v. "Λάλα".

4. Demosthenes'in Mezarı

Kireçtaşıdan yapılmış bir mezar yapısına ait yazıtlı, dikdörtgen şeklinde mimari parça. Yan yüzleri düzleştirilmiştir. Altta bir adet kenet yuvası bulunmaktadır.

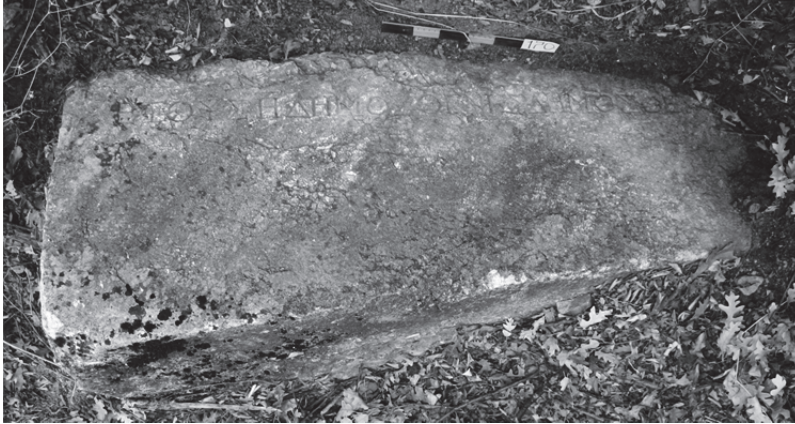
Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, Söğütçük Köyü, Merhum Muhittin Çakıcı'ya ait arazide bulunmuştur.

Ölçüler: Y: 52 cm.; G: 1,27 m.; D: 55 cm.; HY: ca. 4,4 cm.

Env. No.: 170.

Kayıt: H. S. Öztürk; **Foto:** H. S. Öztürk; **Kalıp:** –.

Tarih: M.S. I–II. yüzyıl.

Ἔτους η' Δημοσθένης Δημοσθέν[ους].

Çeviri:

8. yılında, Demosthenes oğlu Demosthenes (burada yatıyor).

5. Entropé'nin Mezarı

Kireçtaşıdan yapılmış bir mezar steli. Günümüze hasarsız olarak ulaşmış. Ön yüzdeki kapı içerisinde bir çift öküz başı, vazo, ayna ve parfüm şişesi gibi betimler bulunmaktadır. Yan yüzler ise kaba bırakılmıştır. Üst kısımdaysa alınlık ve onun içerisinde de *phiale* vardır.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, Keskin Köyü, Türbe Dere Mevkii.

Ölçüler: Y: 1,18 m.; G: 70 cm.; D: 17 cm.; HY: 2-3,5 cm.

Env. No.: 155.

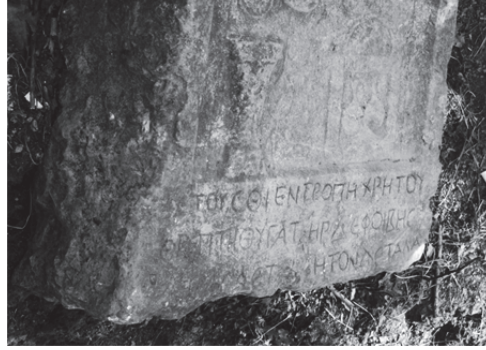
Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I–II. yüzyıl.

Ἔτους θι' Ἐντρόπη Χρή<σ>του
2 θρεπτή, θυγάτηρ δὲ Φοίβης
ζήσασα ἔτη ιη', τὸν δὲ ταλα-
4 [μῶνα].

Çeviri:

19. yılda. 18 yıl yaşayan, Khrestos'un beslemesi, Phoibe kızı Entrope (burada yatıyor) ve bu steli de (diktirdi).

I XPHTOY lapis.

I'Ἐντρόπη adı Makedonya/Mygdonia'dan bilinmektedir (IG X. 2 1 760).

6. Eraton ile Eupator'un Mezarı

Kireçtaşından profilli bir mezar.

Ölçüler: Y: 1,50 cm.; G: 59 cm.; D: 53 cm.; HY: 2,3-3,1 cm.

Env. No.: 227.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Ἐράτων ^{νν}ζήσας

2 ἔτη λ'. χαίρε.

Ἐπάτωρ ζήσας

4 ἔτη ^vκε'. ^vχαίρε.

Çeviri:

30 yıl yaşayan Eraton (ve) 25 yıl yaşayan Eupator (burada yatıyorlar). Hoşçakalın!

I'Ἐράτων adı Nikaia'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu adın Küçük Asya'da görüldüğü yerler için bk. LGPN VA; VB s.v. "Ἐράτων".

7. Ismaros'un Mezarı

Kireçtaşından yapılmış, alınlıklı, yan kısımlarına sütun şekli verilmiş ve yüksek kabartmalı bir mezar steli. Alınlığın ortasında bir rozet bulunmaktadır. Stelin ortası çukurlaştırılmış ve kapı şekli verilmiştir. Kapı motifinin içerisine de çeşitli motifler işlenmiştir. Yan ve arka yüzleriyse kaba bira-

kılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, Söğütçük Köyü, Kadir Şahin'in tarlası. Köy sakinleri tarafından burası aynı zamanda 'Alan Mevkii' olarak da adlandırılmaktadır.

Ölçüler: Y: 1,61 m.; G: 85 cm.; D: 41 cm.; HY: 2-3,1 cm.

Env. No.: 168.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I–II. yüzyıl.

Ἰσμάρος Δημητρίου Κλ(αυδίου), ἔτους ια'.

Çeviri:

Claudius torunu Demetrios oğlu Ismaros
(burada yatıyor), 11. yılda.

I Ἰσμάρος adı hem Nikaia'dan hem de Küçük Asya'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu ismin *femininum* formu olan Ἰσμάρη Pisidia Antiokheia'sından bilinmektedir (CMRDM 1, 229).

8. Khrestos'un Mezarı

Kireçtaşından yapılmış, alınlıklı bir mezar steli. Stelin ortası çukurlaştırılmış; bu alanın yanlarındaysa sütun betimlemesi yapılmıştır. Yan ve arka yüzleri kaba bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Osmaneli İlçesi, Soğucakpınar Köyü, Mücahit Erdoğan'ın evinin bahçesinde bulunmuştur. Köye bağlı Kuşaklıtaş Mevkii'nden getirilmiştir.

Ölçüler: Y: 1,13 m.; G: 71 cm.; D: 35 cm.; HY: 2,3-2,9 cm.

Env. No.: 186.

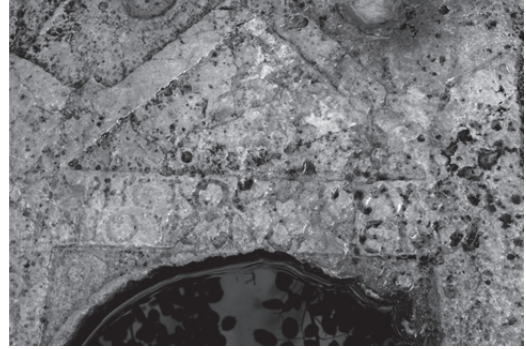
Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I–II. yüzyıl.

Χρῆστος Ἀπολλο-
νίου ζήσας ἔτη ξγ'.

Çeviri:

63 yıl yaşayan, Apollonios oğlu Khrestos
(burada yatıyor).

9. Lilla'nın Mezarı

Kireçtaşından yapılmış kapı motifli bir mezar steli. Alt kısmı ve motiflerin bulunduğu orta kısım kırık vaziyettedir. Üst kısım ise kısmen kırılmıştır ve ortada alınlık ve de rozet yer almaktadır. Yan yüzler ise kaba bırakılmış.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, Keskin Köyü, Türbe Dere Mevkii.

Ölçüler: Y: 70 cm.; G: 1 m.; D: 50 cm.; HY: 1,5-3,2 cm.

Env. No.: 156.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I.–II. yüzyıl.

Ἔτους β', Λίλλα Δημητρίου θυγὴ δὲ Στρατονεϊκου· χαῖρε.

Çeviri:

2. yılda, Demetrios kızı ve aynı zamanda Stratoneikos eşi
Lilla (burada yatıyor). Hoşçakalın!

1 Λίλλα adı *epikhorik* bir isim olup, Nikaia'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu isim daha önce, Bithynia kentlerinden Klaudiopolis'ten bilinmektedir. Bu konuda bk. *LGPN VA s.v. "Λίλλα"*; ayrıca bk. Zgusta 1964, 814–5.

10. Maximus ile Eşi Tertias'ın Mezarı

Kireçtaşından yapılmış, üst ve altı profilli bir mezar taşı. Sağ ve sol kenarlar düzleştirilmiş; arka yüzse kısmen kaba bırakılmıştır. Üst tarafta bir zıvana yuvası bulunmaktadır. Üst kenarın köşelerinde akroter, ortasında bir rozet ile onun solunda bir orak motifi yer almaktadır. Yazıt iki *fascia* üzerine yazılmıştır.

Buluntu Yeri: Sakarya İli, Geyve İlçesi, Akıncı Köyü, Dere Mahallesi camisinin bitişiğindeki bahçe.

Ölçüler: Y: 1,14 m.; G: 54 cm.; D: 44,5 cm.; HY: 2,6-4 cm.

Env. No.: 219.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Μάξιμος Γαῖου
 2 ζῶν ἑαυτῷ κατεσ-
 κεύασα τὸ μνη-
 4 μείον καὶ τῇ γυ-
 ναικί Τερτιαδι-
 6 χαίριν.

Çeviri:

*Gaius oğlu Maximus bu mezarı, hayattayken ken-
 disini ve eşi Tertias'a yaptırdı. Hoşçakalın!*

5 Τερτίας adı ilk kez belgelenmektedir. Bu isim Roma *femininum* bir ad olan Tertia'ya benzese de, *dativus* bitimi farklı olduğu için *epikhorik* kökenli olmalıdır.

11. Zenon ile Eşi Apphe'nin Mezarı

Kireçtaşından yapılmış bir mezar taşı. Yazıtın üst, sağ ve sol kenarlarında akroter, ortada ise bir rozet yer almaktadır. Sağ yan yüze de bir motif işlenmiştir.

Buluntu Yeri: Sakarya İli, Geyve İlçesi, Akıncı Köyü, Dere Mahallesi camisinin duvarında yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Stelin, Kilise Mevkii'nden taşındığı söylenmektedir. Ne zaman getirildiği ise bilinmemektedir.

Ölçüler: Y: 1,14 m.; G: 46 cm.; D: 41,3 cm; HY: 2,7-5,4 cm.

Env. No.: 218.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Z<έ>νων Ἐταιρί-
 2 ωνος κατεσκε-
 <ύ>ασα ἑαυτῷ καὶ
 4 τῇ γυναικί μου
 Ἄππη Παπίου τὸ
 2 μνημίον ἀνε-
 ξοδίαστόν·
 8 χαίρει.

Çeviri:

*(Ben) Hetairion oğlu Zenon, bu mezarı
 kendim ve eşim Papias kızı Apphe için
 yaptırdım. Satılmaz! Hoşçakalın!*

1 ZENON lapis.

1 Ζένων = Ζήνων –ε'nun –η'ya dönüşümü için bk. Laminger-Pascher 1973, 15; Gignac 1976, 242-

244. Zenon adı Nikaia'dan ikinci kez belgelenmektedir. Bu adın Nikaia ve Bithynia'da görüldüğü yerler için bk. *LGPNVA s.v. "Ζήνων"*.

12. Adı Bilinmeyen Bir Kişinin Mezarı

Kireçtaşından yapılmış bir mezar stelinin alt yarısıdır. Yan yüzleri düzleştirilmiştir. En alt kısımda bir adet kenet yuvası bulunmaktadır.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, Keskin Köyü, Türbe Dere Mevkii.

Ölçüler: Y: 82 cm.; G: 83 m.; D: 47 cm.; HY: 3,4-4 cm.

Env. No.: 160.

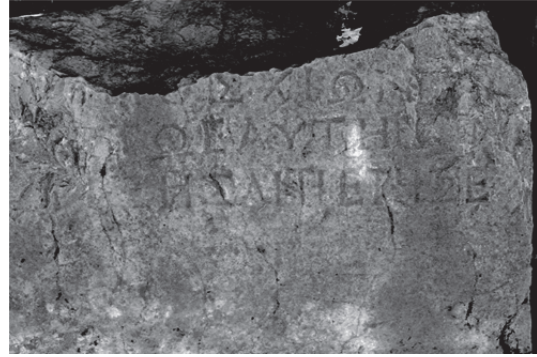
Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I–II. yüzyıl.

2]Μοσχίων[ος
]τῷ ἑαυτῆς ἀνδ[ρῖ]
4 ζήσαντι ἔτη· ξε'.

Çeviri:

Filanca kadın, 65 yıl yaşayan, Moskhion oğlu/torunu olan filanca eşine (bu mezarı yaptırdı).

13. Adı Bilinmeyen Bir Kişinin Mezarı

Kireçtaşından yapılmış bir mezar stelinin en üstünde yer alan parçası. Profilli ve iki *fascia*'dan oluşmaktadır; köşeler ise yuvarlatılmıştır. Arka yüzü kaba bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpazarı İlçesi, Keskin Köyü, Türbe Dere Mevkii.

Ölçüler: Y: 32 cm.; G: 1,03 m.; D: 67 cm.; HY: ca. 5,8 cm.

Env. No.: 157.

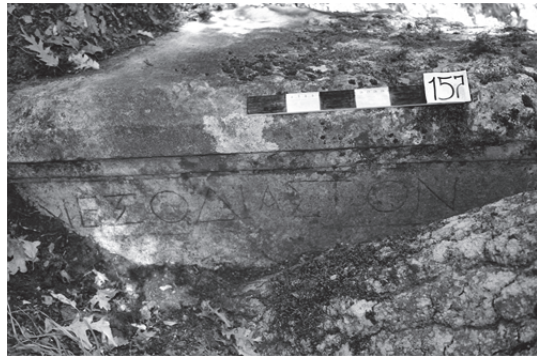
Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I–II. yüzyıl.

Ἀνεξοδίαστον

Çeviri:

Satılamaz! ---

14. Adı Bilinmeyen Bir Kişinin Mezarı

Kireçtaşından yapılmış bir mezar stelinin alt kısmıdır. Stel toprağa gömülüdür ve ne kadar devam ettiği de bilinmemektedir. En altında kenet yuvası görülmektedir.

Buluntu Yeri: Bilecik İli, Gölpaazarı İlçesi, Keskin Köyü, Türbe Dere Mevkii.

Ölçüler: Yazıtın üzerinde bulunduğu taş toprağa gömülü olduğu için ölçüler alınamamıştır.

Env. No.: 159.

Kayıt: H. S. Öztürk; **Foto:** H. S. Öztürk; **Kalıp:** -.

Tarih: M.S. I-II. yüzyıl.

ἀνεξοδίαστον.

Çeviri:

Satılamaz! ---

BİBLİYOGRAFYA

- CMRDM *Corpus Monumentorum Religionis Dei Menis*, 4 vols. Ed. N. E. Lane. Leiden 1971–1978.
- Çokbankir 2010 N. Çokbankir, “Modrena ve Nikaia Teritoryumundan Yeni Yazıtlar”. *Olba* 18 (2010) 323–345.
- Dönmez Öztürk 2012 F. Dönmez-Öztürk, “Göynük ve Mudurnu'dan Yeni Yazıtlar I”. *MJH* II/2 (2012) 67–78.
- Gignac 1976 F. Gignac, *A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods I: Phonology*. Milano 1976.
- IG *Inscriptiones Graecae*. Berlin 1873-1939.
- ISinope *The Inscriptions of Sinope*. Ed. D. H. French. Bonn 2004.
- Laminger-Pascher 1973 G. Laminger-Pascher, *Index Grammaticus zu den Griechischen Inschriften Kilikiens und Isauriens I (mit 3 Textabbildungen)*. Wien 1973.
- LGPNVA *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VA: Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia*. Ed. T. Corsten. Oxford 2010.
- LGPNVB *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VB: Coastal Asia Minor: Caria to Cilicia*. Eds. J.-S. Balzat, R. W. V. Catling, É. Chiricat, F. Marchand – T. Corsten. Oxford 2013.
- Özlem-Aytaçlar 2010 P. Özlem-Aytaçlar, “An Onomastic Survey of the Indigenous Population of North-Western Asia Minor”. Eds. R. W. V. Catling – F. Marchand, *Onomatologos: Studies in Greek Personal Names Presented to Elaine Matthews*. Exeter (2010) 506–524.
- Öztürk – Kılıç Aslan 2012 H. S. Öztürk – S. Kılıç Aslan, “Nikaia'dan Yeni Yazıtlar II”. *Gephyra* 9 (2012) 101–110.
- Öztürk – Pilevneli 2012 H. S. Öztürk – C. Pilevneli, “Nikaia'dan Yeni Yazıtlar III”. *MJH* II/2 (2012) 189–203.
- TAM *Tituli Asiae Minoris*. Vindobonae 1901-1989.
- Zgusta 1964 L. Zgusta, *Kleinasiatische Personennamen*. Prag 1964.